

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

3ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της, στις 08.10.2018 με την εξής σύνθεση: Σταυρούλα Κουρή, Πρόεδρος, Μαρία-Ελένη Σιδέρη, Εισηγήτρια και Ελισάβετ Αλαγιαλόγλου, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 08.09.2018 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) - Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) 905/10.09.2018 Προδικαστική Προσφυγή της ατομικής επιχείρησης με την επωνυμία «.....», η οποία εδρεύει στην Κρηστώνη - Κιλκίς.

Κατά της Ιεράς Μονής Δοχειαρίου [εφεξής αναθέτουσα αρχή] και

Της παρεμβαίνουσας με την επωνυμία «.....», που εδρεύει στην Κασσάνδρεια Χαλκιδικής, νομίμως εκπροσωπούμενης.

Με την Προδικαστική Προσφυγή η προσφεύγουσα επιδιώκει όπως ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 145/31.08.2018 απόφαση της αναθέτουσας αρχής περί εγκρίσεως του με αριθ. 1/29.08.2018 Πρακτικού, κατά το μέρος που απέρριψε την προσφορά της και ανέδειξε ως προσωρινή ανάδοχο την παρεμβαίνουσα, όπως η ως άνω πράξη εκδόθηκε στο πλαίσιο διενέργειας ηλεκτρονικού, ανοικτού, δημόσιου διαγωνισμού με αντικείμενο την ανάθεση του έργου «Διευθέτηση ρέματος βορειοδυτικά της Ιεράς Μονής Δοχειαρίου», συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 338.421,80€, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.

Με την Παρέμβασή της η παρεμβαίνουσα επιδιώκει την απόρριψη της Προδικαστικής Προσφυγής και τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια Μαρία-Ελένη Σιδέρη.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, με τη με αριθ. πρωτ. 197/26.06.2018 Διακήρυξη της αναθέτουσας αρχής προκηρύχθηκε ηλεκτρονικός, ανοικτός, δημόσιος διαγωνισμός με αντικείμενο την ανάθεση του έργου «Διευθέτηση ρέματος βορειοδυτικά της Ιεράς Μονής Δοχειαρίου», συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 338.421,80€, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. και με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής, η οποία Διακήρυξη καταχωρήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων στις 26.06.2018 με ΑΔΑΜ:18PROC003325440 και στη διαδικτυακή πύλη του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) με Α/Α 74675.

2. Επειδή, για την άσκηση της ανωτέρω Προδικαστικής Προσφυγής προκύπτει πως έχει προσκομιστεί, ελεγχθεί και δεσμευτεί αντίστοιχα, το ηλεκτρονικό παράβολο υπέρ Ελληνικού Δημοσίου με κωδικό 232179033958 1106 0071, ποσού ευρώ χιλίων εξακοσίων ενενήντα δύο και έντεκα λεπτών (€1.692,11), σύμφωνα με τα άρθρα 363 παρ. 1 του Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ Α' 147) και 5 παρ. 1 του Π.Δ. 39/2017 (ΦΕΚ Α' 64).

3. Επειδή, η ΑΕΠΠ είναι καθ' ύλην αρμόδια βάσει του συνολικού ποσού της Διακήρυξης του Διαγωνισμού (εκ ποσού 338.421,80€ πλέον Φ.Π.Α.), σύμφωνα με τα άρθρα 1 περ. α) του Π.Δ. 39/2017 και 345 παρ. 1 του Ν. 4412/2016, ενώ επιπλέον θεμελιώνεται και η κατά χρόνο αρμοδιότητά της, όπως απαιτείται από τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 379 παρ. 7 του Ν. 4412/2016, τροποποιηθείσας της διάταξης δυνάμει του άρθρου 43 παρ. 4 Ν. 4487/2016 (ΦΕΚ Α' 116), δεδομένου πως η αντίστοιχη διαγωνιστική διαδικασία ξεκίνησε μετά την 01.03.2018.

4. Επειδή, η Προδικαστική Προσφυγή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον κατατέθηκε εντός της προθεσμίας που ορίζουν τα άρθρα 361 παρ. 1 περ. (α) του Ν. 4412/2016 και 4 παρ. 1 περ. (α) του Π.Δ. 39/2017, ήτοι εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στην προσφεύγουσα, η οποία έγινε με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων (μέσω του ΕΣΗΔΗΣ) στις 31.08.2018.

5. Επειδή, η προσφεύγουσα ατομική επιχείρηση στρέφεται κατά της υπ' αριθμ. 145/31.08.2018 απόφασης της αναθέτουσας αρχής, με την οποία εγκρίθηκε το υπ' αριθμ. 1/29.08.2018 Πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού, περί αποσφράγισης και αξιολόγησης των φακέλων οικονομικών προσφορών και δικαιολογητικών συμμετοχής των διαγωνιζομένων, και με την οποία ειδικότερα αποφασίστηκε η απόρριψη τριών (3) προσφορών – μεταξύ των οποίων και της προσφοράς της προσφεύγουσας - ως απαράδεκτων κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής, με αποτέλεσμα να γίνουν εν τέλει δεκτές τέσσερις (4) προσφορές και να αναδειχθεί ως προσωρινός ανάδοχος της υπόψη σύμβασης η παρεμβαίνουσα, η οποία προσέφερε το μεγαλύτερο ποσοστό έκπτωσης μεταξύ των προσφορών που έγιναν δεκτές. Επειδή, το έννομο συμφέρον της προσφεύγουσας ατομικής επιχείρησης στοιχειοθετείται εκ του ότι, εάν δεν είχε εμφιλοχωρήσει η – κατά τους ισχυρισμούς της - εσφαλμένη κρίση της αναθέτουσας αρχής περί απόρριψης της προσφοράς της προσφεύγουσας, η τελευταία θα είχε λάβει την πρώτη θέση κατάταξης στον πίνακα των εν τέλει αποδεκτών προσφορών, αφού προσέφερε το μεγαλύτερο ποσοστό έκπτωσης (29%), ενώ η παρεμβαίνουσα προσέφερε ποσοστό έκπτωσης 18%.

6. Επειδή, η Παρέμβαση έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον κατατέθηκε στον διαδικτυακό τόπο του Διαγωνισμού (ΕΣΗΔΗΣ) την 17.09.2018 και κοινοποιήθηκε αυθημερόν στην ΑΕΠΠ με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, έλαβε δε ΓΑΚ 516/18.09.2018. Ειδικότερα, κατατέθηκε εντός της προθεσμίας που ορίζουν τα άρθρα 362 παρ. 3 του Ν. 4412/2016 και 7 του Π.Δ. 39/2017, ήτοι εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της Προδικαστικής Προσφυγής στους υπόλοιπους συμμετέχοντες, η οποία έγινε με ηλεκτρονικά μέσα (μέσω του ΕΣΗΔΗΣ) στις 11.09.2018. Επειδή, η παρεμβαίνουσα έχει έννομο συμφέρον, δεδομένου ότι η υπό κρίση Προδικαστική Προσφυγή στρέφεται ευθέως κατά της πράξης με την οποία αναδείχθηκε προσωρινή ανάδοχος και, καθώς η προσφεύγουσα έχει προσφέρει μεγαλύτερο ποσοστό έκπτωσης, εάν ευδοκιμήσουν οι λόγοι της Προσφυγής

της, θα προηγηθεί της παρεμβαίνουσας στην κατάταξη. Επειδή, η Παρέμβαση ασκείται εν γένει παραδεκτώως.

7. Επειδή, ειδικότερα η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, κατά παράβαση των διατάξεων του Ν. 4412/2016 και των όρων της ισχύουσας εν προκειμένω Διακήρυξης, η αναθέτουσα αρχή έκρινε ως απαράδεκτη την προσφορά της κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής με την αιτιολογία ότι διαπιστώθηκαν ελλείψεις στη συμπλήρωση πεδίων του ΤΕΥΔ και συγκεκριμένα: «α) Στο Μέρος III, που αφορά στους λόγους αποκλεισμού, δεν απάντησε εάν έχουν επιβληθεί στην ατομική επιχείρηση, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφοράς αα') τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 2063/Δ1632/2011 (Β' 266), όπως εκάστοτε ισχύει, ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους, ή ββ') δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν την αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους. Οι υπό αα' και ββ' κυρώσεις πρέπει να έχουν αποκτήσει τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ. β) Στο Μέρος IV, που αφορά στα κριτήρια επιλογής, στην οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, δεν προέβη στις σχετικές δηλώσεις, όσον αφορά τις λοιπές οικονομικές και χρηματοοικονομικές απαιτήσεις, οι οποίες έχουν προσδιοριστεί στη Διακήρυξη του έργου, και συγκεκριμένα στη δήλωση μη υπέρβασης των ανώτατων επιτρεπτών ορίων ανεκτελέστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων και γ) Στο Μέρος IV, που αφορά στα κριτήρια επιλογής, στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, δεν είχε αναφέρει τα επαγγελματικά προσόντα, που διατίθενται [...]». Επειδή, η Επιτροπή Διαγωνισμού, μετά τη διαπίστωση των ανωτέρω ελλείψεων στη συμπλήρωση του ΤΕΥΔ από την προσφεύγουσα ατομική επιχείρηση και άλλους δύο συμμετέχοντες, αφενός ζήτησε με το υπ' αριθμ. 25/02.08.2018

έγγραφό της την παροχή συμπληρωματικών στοιχείων από τους εν λόγω οικονομικούς φορείς και αφετέρου απέστειλε το από 08.08.2018 σχετικό ερώτημα στη Μονάδα Παρακολούθησης Διαγωνισμών και Συμβάσεων (ΜΟΠΑΔΙΣ). Επειδή, η μεν προσφεύγουσα ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εμπρόθεσμα, υποβάλλοντας συμπληρωματικό ΤΕΥΔ, η δε ΜΟΠΑΔΙΣ απάντησε με το υπ' αριθμ. 15877/15880/ΑΧ/ΕΑ/28.08.2018 έγγραφό της. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή, λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της ΜΟΠΑΔΙΣ, απέρριψε τελικώς τις προσφορές των συμμετεχόντων από τους οποίους είχε ζητήσει συμπληρωματικά στοιχεία. Επειδή, η προσφεύγουσα ατομική επιχείρηση, ισχυρίζεται ειδικότερα τα εξής: α) Όσον αφορά την παράλειψη δήλωσης του ανεκτελέστου υπολοίπου των εργολαβικών συμβάσεων, επικαλείται την απόφαση 575/2018 της ΑΕΠΠ, η οποία είχε δεχτεί ότι, εφόσον δεν αποσιωπήθηκε ανεκτέλεστο υπόλοιπο εργολαβικών συμβάσεων, η μη δήλωσή του, σε συνδυασμό με τη γενική απάντηση «ΝΑΙ» όσον αφορά την ικανοποίηση όλων των κριτηρίων επιλογής, δεν είναι δυνατό να επιφέρει τον αποκλεισμό του. β) Όσον αφορά τα επαγγελματικά προσόντα, η προσφεύγουσα ατομική επιχείρηση επισημαίνει ότι δήλωσε την εγγραφή στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων με αριθμό ΜΕΕΠ 25432 στην 1^η τάξη για υδραυλικά έργα, με την οποία πληροί τις απαιτήσεις τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του άρθρου 100 του Ν. 3669/2008. γ) Τέλος, όσον αφορά τη μη δήλωση του λόγου αποκλεισμού και συγκεκριμένα το γεγονός ότι δεν απάντησε εάν της έχουν επιβληθεί πράξεις επιβολής προστίμου για παραβάσεις εργατικής νομοθεσίας και αδήλωτη εργασία, η προσφεύγουσα ατομική επιχείρηση ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 79, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να χρησιμοποιούν εκ νέου ΕΕΕΣ/ΤΕΥΔ από προηγούμενη διαγωνιστική διαδικασία και όχι το υπόδειγμα της Διακήρυξης, ότι σύμφωνα με την Κατευθυντήρια Οδηγία 23 της ΕΑΑΔΗΣΥ, ισχύει ο κανόνας της προκαταρκτικής απόδειξης και ότι η προσφορά του είναι πλήρης, καθώς δήλωσε στο ΤΕΥΔ ότι πληροί όλα τα κριτήρια επιλογής, ότι δεν έχει εν γνώσει της αθετήσει τις υποχρεώσεις της στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, ότι δεν έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό

παράπτωμα, ότι έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της στην πληρωμή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και ότι είναι σε θέση να υποβάλει χωρίς καθυστέρηση τα δικαιολογητικά που απαιτούνται από την αναθέτουσα αρχή. Επίσης, η προσφεύγουσα ατομική επιχείρηση ισχυρίζεται ότι σε κάθε περίπτωση ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής για υποβολή συμπληρωματικού ΤΕΥΔ και ότι στη συντριπτική πλειοψηφία των Διαγωνισμών που αναρτώνται στο ΕΣΗΔΗΣ, δεν περιλαμβάνονται τα συγκεκριμένα πεδία. Τέλος, επισυνάπτει την υπ' αριθμ. 3076/26.07.2018 Ένορκη Βεβαίωση ενώπιον του Ειρηνοδικείου Θεσσαλονίκης περί μη ύπαρξης οιασδήποτε πράξης επιβολής προστίμου για χρονικό διάστημα δύο ετών από την καταληκτική ημερομηνία λήξης υποβολής προσφοράς.

8. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή με τις υπ' αριθμ. 32/14.09.2018 απόψεις της εμμένει στην προσβαλλόμενη απόφαση, επικαλούμενη αφενός τις παραλείψεις της προσφεύγουσας ατομικής επιχείρησης στην συμπλήρωση του ΤΕΥΔ και αφετέρου την υπ' αριθμ. 15877/15880/ΑΧ/ΕΑ/28.08.2018 γνωμοδότηση της ΜΟΠΑΔΙΣ, σύμφωνα με την οποία: «[...] Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αναθέτουσα αρχή έχει υποχρέωση να ζητήσει διευκρινίσεις όταν οδηγείται σε απόφαση αποκλεισμού ενός οικονομικού φορέα λόγω ασάφειας, ενώ διατηρεί απλά το δικαίωμα (χωρίς υποχρέωση) να ζητήσει διευκρινίσεις όταν εντοπίζει πρόδηλα τυπικά σφάλματα και επουσιώδεις πλημμέλειες. Απόφαση αποκλεισμού του οικονομικού φορέα στη δεύτερη περίπτωση είναι νόμιμη. Αντίθετα, η αναθέτουσα αρχή δεν έχει δικαίωμα να ζητήσει διευκρινίσεις ή συμπλήρωση και οδηγείται υποχρεωτικά σε αποκλεισμό του οικονομικού φορέα όταν εντοπίζει ουσιώδεις πλημμέλειες ή και ελλείψεις περιεχομένου [...] Εναπόκειται πλέον στην εθνικό δικαστή να κρίνει τι συνιστά σε κάθε περίπτωση ασάφεια, πρόδηλο τυπικό σφάλμα ή ουσιώδη πλημμέλεια. 2/ Παράλειψη συμπλήρωσης πεδίου του ΤΕΥΔ (λόγος αποκλεισμού) λόγω χρήσης του τυποποιημένου εντύπου της ΕΑΑΔΗΣΥ αντί του συνημμένου στη διακήρυξη. Η αναθέτουσα αρχή έχει υποχρέωση να προσαρμόσει το ΤΕΥΔ στην εκάστοτε διαγωνιστική διαδικασία, διαμορφώνοντάς το σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που περιέχονται στα έγγραφα της σύμβασης (ΕΑΑΔΗΣΥ, Κατευθυντήρια

Οδηγία 23, σημείο 2.2). Εφόσον λοιπόν το διαμορφωμένο ΤΕΥΔ είναι συνημμένο στα υπόλοιπα έγγραφα της σύμβασης και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να συμπληρώσουν το συγκεκριμένο συνημμένο, τότε η έλλειψη συμπλήρωσης πεδίου σε αυτό οδηγεί σε αποκλεισμό, εφόσον η έλλειψη μπορεί να χαρακτηριστεί ως ουσιώδης πλημμέλεια. Εν προκειμένω, έχει κριθεί ότι η μη δήλωση λόγου αποκλεισμού (Μέρος III του ΤΕΥΔ) συνιστά ουσιώδη παράλειψη και δεν επιτρέπεται συμπλήρωση / διευκρίνιση, ακόμα και όταν έχουν προταθεί μέτρα αυτοκάθαρσης για τον εκ παραδρομής μη δηλωθέντα λόγο (ΑΕΠΠ 119/2017). Επομένως, η παράλειψη συμπλήρωσης του πεδίου που αφορά σε λόγο αποκλεισμού δεν επιδέχεται συμπλήρωσης / διευκρίνισης και οδηγεί σε αποκλεισμό. 3/ Παράλειψη δήλωσης μη υπέρβασης των ανώτατων επιτρεπτών ορίων ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων. Ομοίως, η παράλειψη αναφοράς του ανεκτέλεστου εργολαβικού υπολοίπου στο ΤΕΥΔ (Μέρος IV, Πεδίο Β.6) δεν μπορεί να συμπληρωθεί εκ των υστέρων με παροχή διευκρινίσεων διότι συνιστά ουσιώδη παράλειψη. Γενικότερα δε έχει κριθεί ότι κατά κανόνα προϋπόθεση για να συμμετάσχει κάποιος σε διαγωνιστική διαδικασία είναι να υποβάλει το ΤΕΥΔ συμπληρωμένο σε όλα τα απαιτούμενα από τη διακήρυξη πεδία του. Παράβαση δε αυτού του κανόνα, δηλαδή υποβολή ελλιπούς κατά περιεχόμενο δήλωσης, συνιστά ουσιώδη παράλειψη, η οποία συνεπάγεται τον αποκλεισμό του προσφέροντα και δεν δύναται να αναπληρωθεί με παροχή διευκρινίσεων(89/2017 ΑΕΠΠ). 4/ Παράλειψη αναφοράς τεχνικής / επαγγελματικής ικανότητας (Μέρος IV, σημείο Γ). Όσον αφορά, τέλος, τη συμπλήρωση του Μέρους IV, σημείου Γ του ΤΕΥΔ, αναφέρετε ότι ο προσφέρων «δεν έχει αναφέρει τα επαγγελματικά προσόντα που διατίθενται», ενώ διαφαίνεται ότι δεν έχετε εισάγει άλλα περαιτέρω κριτήρια για την τεχνική και επαγγελματική επάρκεια (που αποδεικνύεται μόνο από την εγγραφή στον ΜΕΕΠ). Από τα στοιχεία σας δεν προκύπτει με σαφήνεια το σφάλμα στο οποίο έχει τυχόν υποπέσει ο προσφέρων και δεν είναι δυνατή η εξαγωγή ασφαλούς συμπεράσματος. Σε κάθε περίπτωση, ισχύουν οι ανωτέρω κανόνες για τη μη συμπλήρωση στοιχείων του ΤΕΥΔ [...]».

9. Επειδή, η παρεμβαίνουσα απαντά στους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας ατομικής επιχείρησης προβάλλοντας ότι: α) Σύμφωνα με την Κατευθυντήρια Οδηγία 23 της ΕΑΑΔΗΣΥ, η συμπλήρωση του ΤΕΥΔ από τους οικονομικούς φορείς διενεργείται στο, ήδη προσαρμοσμένο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής ΤΕΥΔ, το οποίο παρέχεται κατάλληλα διαμορφωμένο από αυτήν. Οι οικονομικοί φορείς δύνανται είτε να επεξεργάζονται και να συμπληρώνουν το ήδη διαμορφωμένο και αναρτημένο (σε επεξεργάσιμη μορφή) από την αναθέτουσα αρχή, αρχείο, είτε να επεξεργάζονται και να διαμορφώνουν οι ίδιοι εξ αρχής το ΤΕΥΔ που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Αρχής σε επεξεργάσιμη μορφή, συμπληρώνοντας τα απαιτούμενα για τη συγκεκριμένη διαδικασία πεδία. Η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται σχετικά ότι η αιτιολογία που επικαλείται η προσφεύγουσα ότι υπέβαλε συμπληρωμένο ΤΕΥΔ από προηγούμενο διαγωνισμό δεν μπορεί να δικαιολογήσει την ελλιπή συμπλήρωση των πεδίων του ΤΕΥΔ που ζητούνταν από την αναθέτουσα αρχή. Επίσης επισημαίνει ότι η παράλειψη συμπλήρωσης πεδίου που αφορά σε λόγο αποκλεισμού, όπως οι πράξεις επιβολής προστίμου, δεν δύναται καταρχήν να καλυφθεί από τη συμπλήρωση του πεδίου «α. Γενική ένδειξη για όλα τα κριτήρια επιλογής», ούτε όμως εκ των υστέρων με την παροχή διευκρινίσεων στο πλαίσιο του άρθρου 102. β) Όσον αφορά τη μη υπέρβαση του ορίου ανεκτελέστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, σύμφωνα με την Κατευθυντήρια Οδηγία 23 της ΕΑΑΔΗΣΥ, ο οικονομικός φορέας καλύπτεται από τη συμπλήρωση του πεδίου «α. Γενική ένδειξη για όλα τα κριτήρια επιλογής», μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η αναθέτουσα αρχή το έχει επιτρέψει ρητά στη Διακήρυξη, η οποία δεν συντρέχει εν προκειμένω.

10. Επειδή, κατά τις διατάξεις του άρθρου 360 του Ν. 4412/2016 και του άρθρου 3 του Π.Δ. 39/2017 ορίζεται ότι: *«1. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου 4412/2016 και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 του ανωτέρω νόμου ενδίκων*

βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής». Περαιτέρω, το άρθρο 367 του Ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «1. Η ΑΕΠΠ αποφαινεται αιτιολογημένα επί της βασιμότητας των προβαλλόμενων πραγματικών και νομικών ισχυρισμών της προσφυγής και των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής και, σε περίπτωση παρέμβασης, των ισχυρισμών του παρεμβαίνοντος και δέχεται (εν όλω ή εν μέρει) ή απορρίπτει την προσφυγή με απόφασή της... 2. Επί αποδοχής προσφυγής κατά πράξης ακυρώνεται ολικώς ή μερικώς η προσβαλλόμενη πράξη, ενώ επί αποδοχής προσφυγής κατά παράλειψης, ακυρώνεται η παράλειψη και η υπόθεση αναπέμπεται στην αναθέτουσα αρχή για να προβεί αυτή στην οφειλόμενη ενέργεια ...» και η διάταξη αυτή επαναλαμβάνεται και στο άρθρο 18 του Π.Δ. 39/2017.

11. Επειδή, στο άρθρο 79 παρ. 2 του Ν. 4412/2016 προβλέπεται ότι : «2. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων «πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328», οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 και 74 για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθορισθεί, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77, γ) κατά περίπτωση, τηρεί τους αντικειμενικούς κανόνες και κριτήρια που έχουν καθορισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 84 και δ) εφόσον η εκτιμώμενη αξία της υπό ανάθεση σύμβασης υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ εκτός ΦΠΑ, ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 3310/2005 (Α` 30) [...] 4. Για τις συμβάσεις κάτω των ορίων, η Αρχή, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 53, μπορεί να εκδίδει αντίστοιχο τυποποιημένο έντυπο υπεύθυνης δήλωσης, όπου απαιτείται, κατά τις διατάξεις του παρόντος. Μέχρι την έκδοση του τυποποιημένου εντύπου του προηγούμενου εδαφίου,

γίνεται δεκτή υπεύθυνη δήλωση της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986». Δυνάμει της νομοθετικής εξουσιοδότησης του άρθρου 79 παρ. 4 του Ν. 4412/2016, και κατ' αντιστοιχία με το Ε.Ε.Ε.Σ., εκπονήθηκε από την Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων και εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 158/2016 Απόφασή της, το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ) του άρθρου 79 παρ. 4 του Ν. 4412/2016 (Α' 147), το οποίο χρησιμοποιείται σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης κάτω των ορίων των οδηγιών, συνίσταται σε Υπεύθυνη Δήλωση των οικονομικών φορέων προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη και αποτελεί προκαταρκτική απόδειξη ότι ο οικονομικός φορέας πληροί τις κατά τα ανωτέρω προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη του άρθρου 79 παρ. 2.

12. Επειδή, στο άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 (Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών) προβλέπεται ότι: «1. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες ή τους υποψηφίους να διευκρινίζουν ή να συμπληρώνουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που έχουν υποβάλει, μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης. Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση που υποβάλλεται από τους προσφέροντες ή υποψηφίους, χωρίς να έχει ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή, δεν λαμβάνεται υπόψη. 2. Η πιο πάνω διευκρίνιση ή η συμπλήρωση αφορά μόνο τις ασάφειες, επουσιώδεις πλημμέλειες ή πρόδηλα τυπικά σφάλματα που επιδέχονται διόρθωση ή συμπλήρωση, ιδίως δε παράλειψη μονογραφών, διακεκομμένη αρίθμηση, ελαττώματα συσκευασίας και σήμανσης του φακέλου και των υποφακέλων των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, λεκτικές και φραστικές αποκλίσεις των εγγράφων της προσφοράς από την ορολογία των εγγράφων της σύμβασης, που δεν επιφέρουν έννομες συνέπειες ως προς το περιεχόμενό τους, ελλείψεις ως προς τα νομιμοποιητικά στοιχεία, πλημμελής σήμανση αντιγράφων που εκδίδονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 (Α' 74), μεταφράσεων και λοιπών πιστοποιητικών ή βεβαιώσεων, διαφοροποίηση της δομής των εγγράφων της προσφοράς από τα

υποδείγματα, υποχρεωτικά ή μη, που θεσπίζονται με νόμο, κανονιστικές πράξεις ή τα έγγραφα της σύμβασης. Η συμπλήρωση ή η διευκρίνιση, κατά το πρώτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται να έχει ως συνέπεια μεταγενέστερη αντικατάσταση ή υποβολή εγγράφων σε συμμόρφωση με τους όρους της διακήρυξης, αλλά μόνο τη διευκρίνιση ή συμπλήρωση, ακόμη και με νέα έγγραφα, εγγράφων ή δικαιολογητικών που έχουν ήδη υποβληθεί. 3. Η διευκρίνιση ή η συμπλήρωση δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις, άνιση μεταχείριση των οικονομικών φορέων ή να έχει ως συνέπεια ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένου οικονομικού φορέα στη διαδικασία ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης [...] 4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες να διευκρινίσουν, μέσα σε εύλογη προθεσμία η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της σχετικής πρόσκλησης, το περιεχόμενο της τεχνικής ή οικονομικής προσφοράς που έχουν υποβάλει, αν περιέχει ασάφειες ή σσωνος σημασίας ατέλειες, επουσιώδεις παραλείψεις ή πρόδηλα τυπικά ή υπολογιστικά σφάλματα που η αναθέτουσα αρχή κρίνει ότι μπορεί να θεραπευθούν. Η διευκρίνιση αυτή δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την ουσιώδη αλλοίωση της προσφοράς και δεν πρέπει να προσδίδει αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη συγκεκριμένη προσφορά σε σχέση με τις λοιπές. 5. Η παροχή της δυνατότητας διευκρινίσεων στον προσφέροντα ή υποψήφιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 4, είναι υποχρεωτική για την αναθέτουσα αρχή, αν επίκειται αποκλεισμός του από τη διαδικασία, λόγω ασαφειών των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς».

13. Επειδή, στο άρθρο 103 του Ν. 4412/2016 (Πρόσκληση για υποβολή δικαιολογητικών) προβλέπεται ότι: «Πέραν των οριζόμενων στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 79 και στο άρθρο 93, ισχύουν και τα ακόλουθα: 1. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή ειδοποιεί εγγράφως τον προσφέροντα, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινό ανάδοχο»), να υποβάλει εντός προθεσμίας, που καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ούτε μεγαλύτερη των είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σε αυτόν, τα αποδεικτικά έγγραφα

νομιμοποίησης και τα πρωτότυπα ή αντίγραφα που εκδίδονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 (Α' 74) όλων των δικαιολογητικών του άρθρου 80, όπως καθορίζονται ειδικότερα στα έγγραφα της σύμβασης, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού των άρθρων 73 και 74, καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των άρθρων άρθρων 75 έως 78. Τα δικαιολογητικά υποβάλλονται στην αναθέτουσα αρχή σε σφραγισμένο φάκελο, ο οποίος παραδίδεται στο αρμόδιο όργανο αξιολόγησης [...] 3. Αν, κατά τον έλεγχο των παραπάνω δικαιολογητικών διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία που δηλώθηκαν, σύμφωνα με το άρθρο 79 είναι ψευδή ή ανακριβή, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου και, με την επιφύλαξη του άρθρου 104, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του, που είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 72, εφόσον είχε προσκομισθεί και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει των ειδικότερων κριτηρίων ανάθεσης όπως είχαν οριστεί στα έγγραφα της σύμβασης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσφορά του προσφέροντος που απορρίφθηκε. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν υπέβαλε αληθή ή ακριβή δήλωση η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται [...] 5. Αν από τα παραπάνω δικαιολογητικά που προσκομίσθηκαν νομίμως και εμπροθέσμως, δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού των άρθρων 73 και 74 ή η πλήρωση μιας ή περισσότερων από τις απαιτήσεις των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, σύμφωνα με την παράγραφο 1 και τα άρθρα 75, 76 και 77, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου και, με την επιφύλαξη του άρθρου 104, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του, είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 72, εφόσον είχε προσκομισθεί, και, με την επιφύλαξη του άρθρου 104, η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει των ειδικότερων κριτηρίων ανάθεσης όπως είχαν οριστεί στα έγγραφα της σύμβασης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσφορά του προσφέροντος που απορρίφθηκε. Αν κανένας από τους

προσφέροντες δεν αποδείξει ότι πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, σύμφωνα με την παράγραφο 1 και το άρθρο 75 η διαδικασία ματαιώνεται [...]»

14. Επειδή, σύμφωνα με τα άρθρα 365 παρ. 1 του Ν.4412/2016 και 9 παρ. 1 του Π.Δ. 39/2017, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης με την Προδικαστική Προσφυγή πράξης.

15. Επειδή, σύμφωνα με τις διατάξεις της Διακήρυξης: «[...] Άρθρο 22: Κριτήρια ποιοτικής επιλογής Οι μεμονωμένοι προσφέροντες πρέπει να ικανοποιούν όλα τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής. Στην περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, η πλήρωση των απαιτήσεων του άρθρου 22 Α και Β πρέπει να ικανοποιείται από κάθε μέλος της ένωσης. 22.Α. Λόγοι αποκλεισμού Κάθε προσφέρων αποκλείεται από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης, εφόσον συντρέχει στο πρόσωπό του (αν πρόκειται για μεμονωμένο φυσικό ή νομικό πρόσωπο) ή σε ένα από τα μέλη του (αν πρόκειται περί ένωσης οικονομικών φορέων) ένας από τους λόγους των παρακάτω περιπτώσεων: 22.Α.1. Όταν υπάρχει εις βάρος του αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση για έναν από τους ακόλουθους λόγους: [...] 22.Α.2 Όταν ο προσφέρων έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και αυτό έχει διαπιστωθεί από δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, σύμφωνα με διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή την εθνική νομοθεσία ή/και η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι ο προσφέρων έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Αν ο προσφέρων είναι Έλληνας πολίτης ή έχει την εγκατάστασή του στην Ελλάδα, οι υποχρεώσεις του που αφορούν τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης καλύπτουν, τόσο την κύρια, όσο και την επικουρική ασφάλιση. Δεν αποκλείεται ο προσφέρων, όταν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, είτε καταβάλλοντας τους φόρους ή τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που οφείλει, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δεδουλευμένων τόκων ή των προστίμων, είτε υπαγόμενος σε δεσμευτικό διακανονισμό για την καταβολή τους. 22.Α.2α Η αναθέτουσα αρχή γνωρίζει ή μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα

μέσα ότι έχουν επιβληθεί σε βάρος του οικονομικού φορέα, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφοράς: αα) τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 2063/Δ1632/2011 (Β' 266), όπως εκάστοτε ισχύει, ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους, ή ββ) δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν την αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους. Οι υπό αα' και ββ' κυρώσεις πρέπει να έχουν αποκτήσει τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ. 22.A.3 α) Κατ' εξαίρεση, για τους πιο κάτω επιτακτικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, όπως δημόσιας υγείας ή προστασίας του περιβάλλοντος, 59 δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 22.A.1 και 22.A.2. β) Κατ' εξαίρεση, όταν ο αποκλεισμός είναι σαφώς δυσανάλογος, ιδίως όταν μόνο μικρά ποσά των φόρων ή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης δεν έχουν καταβληθεί ή όταν ο προσφέρων ενημερώθηκε σχετικά με το ακριβές ποσό που οφείλεται λόγω αθέτησης των υποχρεώσεων του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε χρόνο κατά τον οποίο δεν είχε τη δυνατότητα να λάβει μέτρα, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 73 ν. 4412/2016, πριν από την εκπνοή της προθεσμίας υποβολής προσφοράς του άρθρου 18 της παρούσας, δεν εφαρμόζεται 60η παράγραφος 22.A.2. 22.A.4. Αποκλείεται από τη συμμετοχή στην παρούσα διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης προσφέρων σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: Κριτήρια επιλογής (22.B – 22.Δ) 22.B. Καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας Όσον αφορά την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, απαιτείται οι οικονομικοί φορείς να είναι εγγεγραμμένοι στο σχετικό επαγγελματικό μητρώο που τηρείται στο κράτος εγκατάστασής τους. Ειδικά οι προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο

Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) ή στα Νομαρχιακά Μητρώα στην κατηγορία/-ιες έργου του άρθρου 21 της παρούσας. Οι προσφέροντες που είναι εγγεγραμμένοι σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι στα Μητρώα του παραρτήματος ΧΙ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016.

22.Γ. Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια (i) Οι οικονομικοί φορείς ή ενώσεις αυτών, που είναι εγγεγραμμένοι στο Μ.Ε.ΕΠ. στην κατηγορία έργου ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ οφείλουν να πληρούν τις απαιτήσεις οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που ορίζονται στο άρθρο 100 του ν. 3669/2008, ήτοι να Διαθέτουν, κατά την υποβολή της αίτησης, καταθέσεις σε τράπεζα, τουλάχιστον πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ ή πάγια στοιχεία με βάση τις αντικειμενικές αξίες ή τις αξίες κτήσης αυτών, συνολικής αξίας πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ ή σωρευτικά καταθέσεις σε τράπεζα και πάγια στοιχεία συνολικής αξίας πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ. Τα πάγια αυτά στοιχεία αφορούν γήπεδα, οικόπεδα, κτήρια, μηχανολογικό εξοπλισμό και μεταφορικά μέσα, εκτός από τα επιβατικά αυτοκίνητα. Ως αξία παγίων για τα ακίνητα λαμβάνεται, κατ' επιλογή της επιχείρησης είτε η αντικειμενική αξία που ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης, πιστοποιούμενη από συμβολαιογράφο είτε η αξία αυτών, όπως προσδιορίζεται από τα οριστικά συμβόλαια αγοράς ή το κόστος ιδιοκατασκευής τους, όπως είναι εγγεγραμμένο στα βιβλία της επιχείρησης. Για τον εξοπλισμό και τα μεταφορικά μέσα, η αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 99 του ν.3669/2008 όπως ισχύει. Ειδικά οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ, δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα ανώτατα επιτρεπτά όρια ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 20 παρ. 4 του ν. 3669/2008, όπως ισχύει.

22.Δ. Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα 22.Δ.1 Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι στο Μ.Ε.ΕΠ. στην κατηγορία έργου ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ οφείλουν να πληρούν τις απαιτήσεις τεχνικής ικανότητας που ορίζονται στο άρθρο 100 του ν. 3669/2008, ήτοι: α) Να περιλαμβάνουν στη βασική τους στελέχωση τουλάχιστον δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Α΄ βαθμίδας και έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας ή δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας ή έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Γ΄ βαθμίδας, ή β) Σε περίπτωση ένωσης, το κάθε μέλος

της ένωσης να περιλαμβάνει στη βασική του στελέχωση τουλάχιστον έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας ή δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Α΄ βαθμίδας [...]. Όσον αφορά τα αποδεικτικά μέσα, στη Διακήρυξη προβλέπονται τα εξής: «23.3 Δικαιολογητικά μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού του άρθρου 22 Α. Ο προσωρινός ανάδοχος, κατόπιν σχετικής ηλεκτρονικής πρόσκλησης από την αναθέτουσα αρχή, υποβάλλει τα ακόλουθα δικαιολογητικά, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 4.2 της παρούσας: Για την απόδειξη της μη συνδρομής των λόγων αποκλεισμού του άρθρου 22Α ο προσωρινός ανάδοχος υποβάλλει αντίστοιχα τα παρακάτω δικαιολογητικά: [...] (ββ) για την παράγραφο Α.2Α του άρθρου 22: πιστοποιητικό από τη Διεύθυνση Προγραμματισμού και Συντονισμού της Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων, από το οποίο να προκύπτουν οι πράξεις επιβολής προστίμου που έχουν εκδοθεί σε βάρος του οικονομικού φορέα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφοράς. [...] 23.5. Δικαιολογητικά Οικονομικής και Χρηματοοικονομικής Επάρκειας του άρθρου 22.Γ Η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια των οικονομικών φορέων αποδεικνύεται: (α) για τις εγγεγραμμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις στο Μ.Ε.ΕΠ: • είτε από τη βεβαίωση εγγραφής στο Μ.Ε.Ε.Π, η οποία αποτελεί τεκμήριο των πληροφοριών που περιέχει • είτε, στην περίπτωση που οι απαιτήσεις του άρθρου 22.Γ δεν καλύπτονται από τη βεβαίωση εγγραφής, με την υποβολή ενός ή περισσότερων από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος Ι του Παραρτήματος ΧΙΙ (Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής) του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016. Σε κάθε περίπτωση, η βεβαίωση εγγραφής μπορεί να υποβάλλεται για την απόδειξη μόνο ορισμένων απαιτήσεων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας του άρθρου 22.Γ, ενώ για την απόδειξη των λοιπών απαιτήσεων μπορούν να προσκομίζονται ένα ή περισσότερα από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος Ι του Παραρτήματος ΧΙΙ του ν. 4412/2016, ανάλογα με την τιθέμενη στο άρθρο 22.Γ απαίτηση. Ειδικά, για την απόδειξη της απαίτησης της μη υπέρβασης των ανώτατων επιτρεπτών ορίων ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων: • με την υποβολή ενημερότητας πτυχίου εν ισχύει ή • με την υποβολή υπεύθυνης δήλωσης του

προσωρινού αναδόχου, συνοδευόμενης από πίνακα όλων των υπό εκτέλεση έργων (είτε ως μεμονωμένος ανάδοχος είτε στο πλαίσιο κοινοπραξίας ή υπεργολαβίας) και αναφορά για το ανεκτέλεστο υπόλοιπο ανά έργο και το συνολικό ανεκτέλεστο, για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν ενημέρωση πτυχίου κατά τις κείμενες διατάξεις 23.6. Δικαιολογητικά Τεχνικής και Επαγγελματικής Ικανότητας του άρθρου 22.Δ. [...] Η τεχνική και επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων αποδεικνύεται: (α) για τις εγγεγραμμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις στο Μ.Ε.ΕΠ. • είτε από τη βεβαίωση εγγραφής στο Μ.Ε.Ε.Π, η οποία αποτελεί τεκμήριο των πληροφοριών που περιέχει • είτε, στην περίπτωση που οι απαιτήσεις του άρθρου 22.Δ δεν καλύπτονται από τη βεβαίωση εγγραφής, με την υποβολή ενός ή περισσότερων από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ (Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής) του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016 89 ανάλογα με την τιθέμενη στο άρθρο 22.Δ απαίτηση. Σε κάθε περίπτωση, η βεβαίωση εγγραφής μπορεί να υποβάλλεται για την απόδειξη μόνο ορισμένων απαιτήσεων τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του άρθρου 22.Δ, ενώ για την απόδειξη των λοιπών απαιτήσεων μπορούν να προσκομίζονται ένα ή περισσότερα από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του ν. 4412/2016 [...].».

16. Επειδή, στην παρ. 4 του άρθρου 20 (Προαπαιτούμενα συμμετοχής σε διαγωνισμό) του Ν. 3669/2008, προβλέπεται ότι: «4. Κάθε εργοληπτική επιχείρηση Μ.Ε.ΕΠ. προκειμένου να αναλάβει την εκτέλεση μέρους ή του συνόλου δημοσίου έργου, ως ανάδοχος ή ως μέλος αναδόχου κοινοπραξίας ή ως μέλος κατασκευαστικής κοινοπραξίας ή ως αναγνωρισμένος υπεργολάβος, σύμφωνα με το άρθρο 68 του παρόντος, πρέπει να μην έχει μέσα σε ολόκληρη τη χώρα, πριν από τη συμμετοχή της σε διαγωνισμό, ανεκτέλεστο μέρος εργολαβιών δημοσίων έργων του δημόσιου τομέα, ανώτερο από τα πιο κάτω όρια: [...] 5. Για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων χορηγείται σε κάθε εργοληπτική επιχείρηση εγγεγραμμένη στο Μ.Ε.ΕΠ. "ενημερότητα πτυχίου", η οποία, σε συνδυασμό με τη βεβαίωση εγγραφής που εκδίδεται από την υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., συνιστά "επίσημο κατάλογο

αναγνωρισμένων εργοληπτών" κατά την έννοια του άρθρου 151 του παρόντος και απαλλάσσει τις εργοληπτικές επιχειρήσεις από την υποχρέωση να καταθέτουν τα επιμέρους δικαιολογητικά στους διαγωνισμούς. Για την έκδοση και χορήγηση της "ενημερότητας πτυχίου" οι εργοληπτικές επιχειρήσεις υποβάλλουν σε τακτά χρονικά διαστήματα, στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., τα δικαιολογητικά συμμετοχής τους σε διαγωνισμούς, όπως αυτά ορίζονται από τις κείμενες διατάξεις [...]». Επειδή, στην παρ. 4 του άρθρου 100 (Τάξεις και κατηγορίες του Μ.Ε.ΕΠ.) του Ν. 3669/2008 προβλέπεται ότι: «4. Στην πρώτη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. κατατάσσεται εργοληπτική επιχείρηση, χωρίς την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, αν διαθέτει τις εξής ελάχιστες προϋποθέσεις: α) Περιλαμβάνει στη βασική της στελέχωση τουλάχιστον δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Α` βαθμίδας και έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Β` βαθμίδας ή δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β` βαθμίδας ή έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Γ` βαθμίδας. β) Διαθέτει, κατά την υποβολή της αίτησης, καταθέσεις σε τράπεζα, τουλάχιστον πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ ή πάγια στοιχεία με βάση τις αντικειμενικές αξίες ή τις αξίες κτήσης αυτών, συνολικής αξίας πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ ή σωρευτικά καταθέσεις σε τράπεζα και πάγια στοιχεία συνολικής αξίας πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ. Τα πάγια αυτά στοιχεία αφορούν γήπεδα, οικόπεδα, κτήρια, μηχανολογικό εξοπλισμό και μεταφορικά μέσα, εκτός από τα επιβατικά αυτοκίνητα. Ως αξία παγίων για τα ακίνητα λαμβάνεται, κατ' επιλογή της επιχείρησης είτε η αντικειμενική αξία που ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης, πιστοποιούμενη από συμβολαιογράφο είτε η αξία αυτών, όπως προσδιορίζεται από τα οριστικά συμβόλαια αγοράς ή το κόστος ιδιοκατασκευής τους, όπως είναι εγγεγραμμένο στα βιβλία της επιχείρησης. Για τον εξοπλισμό και τα μεταφορικά μέσα, η αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 99 του παρόντος».

17. Επειδή, η αρχή της διαφάνειας, προϋποθέτει ότι όλοι οι όροι και τρόποι διεξαγωγής της διαδικασίας αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στη Διακήρυξη του Διαγωνισμού ή στη Συγγραφή Υποχρεώσεων, κατά τρόπο ώστε, αφενός να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η

δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός έλεγχος του εάν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν την εν λόγω σύμβαση (ΔΕΕ C-496/1999, CAS Succhi di Frutta SpA, σκέψη 111 κλπ).

18. Επειδή, κατά πάγια νομολογία, η Διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει τον Διαγωνισμό και δεσμεύει, τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΣτΕ 3703/2010, 53/2011, ΕΣ Πράξεις Τμήματος VI 78/2007, 19/2005, 31/2003 κλπ), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση ουσιαστών διατάξεων της Διακήρυξης οδηγεί σε ακυρότητα των αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, με τις οποίες εγκρίνονται οι επιμέρους φάσεις της διαδικασίας, καθώς και το αποτέλεσμα του Διαγωνισμού (ΣτΕ 2772/1986, 3670/1992, 2137/1993 κλπ). Αντιστοίχως, η παράβαση τέτοιων διατάξεων της Διακήρυξης από τους διαγωνιζόμενους, καθιστά απαράδεκτες τις υποβληθείσες προσφορές τους. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της Διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής, αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (ΔΕΕ, Απόφαση της 18.10.2001, Υπόθεση C-19/00 Siac Construction Ltd, σκέψεις 34 και 44, ΔΕΕ, Απόφαση της 25.04.1996, Υπόθεση C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 54 κλπ).

19. Επειδή, με βάση την αρχή της τυπικότητας των δημόσιων διαγωνισμών, μόνο όταν έχει τεθεί όρος στη Διακήρυξη επί ποινή αποκλεισμού - είτε ουσιαστικός, είτε τυπικός - κάθε διαγωνιζόμενος έχει δικαίωμα να επικαλεσθεί παράβασή του και να επιδιώξει τον αποκλεισμό των άλλων διαγωνιζόμενων, προς διασφάλιση της αρχής της διαφάνειας, του ανταγωνισμού και της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων (ΣτΕ 194/2011).

20. Επειδή, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων του Ν. 4412/2016, όπως υιοθετούνται και από το κανονιστικό πλαίσιο της υπόψη Διακήρυξης, το δικαίωμα συμμετοχής των διαγωνιζομένων και οι επί ποινή αποκλεισμού τιθέμενοι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής πρέπει να συντρέχουν, και ως εκ τούτου κρίνονται σωρευτικά, σε 3 χρονικά σημεία, ήτοι α) κατά την υποβολή της

προσφοράς, β) κατά την υποβολή των δικαιολογητικών κατακύρωσης και γ) κατά τη σύναψη της σύμβασης. Ειδικότερα, κατά το στάδιο υποβολής της προσφοράς, έχει καθιερωθεί ο κανόνας της προκαταρκτικής απόδειξης περί μη συνδρομής των λόγω αποκλεισμού και περί πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής που τίθενται με τους όρους της Διακήρυξης μέσω της συμπλήρωσης και υποβολής του ΤΕΥΔ, το οποίο, ως εκτίθεται ως άνω, συνιστά υπεύθυνη δήλωση, την οποία υποβάλλουν οι συμμετέχοντες ως δικαιολογητικό συμμετοχής κατά την υποβολή της προσφοράς τους, και στην οποία δηλώνουν ότι, αντιστοίχως προς τις απαιτήσεις της Διακήρυξης, δεν εμπίπτουν στις καταστάσεις εκείνες που συνιστούν λόγους αποκλεισμού, όπως και ότι πληρούν τα ανάλογα με τη διακήρυξη κριτήρια ποιοτικής επιλογής, ως προκαταρκτική απόδειξη της προσωπικής τους κατάστασης, ώστε να θεμελιώσουν κατ' αρχήν το δικαίωμα συμμετοχής τους στο διαγωνισμό. Σε δεύτερο στάδιο, το δικαίωμα συμμετοχής των διαγωνιζομένων κρίνεται κατά το στάδιο που η αναθέτουσα αρχή καλεί το διαγωνιζόμενο που κατ' αρχήν ανέδειξε ως προσωρινό ανάδοχο της σύμβασης να προσκομίσει τα απαιτούμενα κατά τη διακήρυξη δικαιολογητικά κατακύρωσης, προκειμένου εκ των εν λόγω εγγράφων ο διαγωνιζόμενος να αποδείξει στο αυτό στάδιο της διαδικασίας ότι ικανοποιεί πλήρως όλες τις απαιτήσεις που συνδέονται με την κατοχύρωση του δικαιώματος συμμετοχής του στο διαγωνισμό, στοιχεία τα οποία προαποδεικτικά δήλωσε ότι πληροί με τη συμπλήρωση και υποβολή του ΤΕΥΔ. Συνεπώς, ειδικά κατά το στάδιο ελέγχου των προσκομισθέντων δικαιολογητικών κατακύρωσης, ο έλεγχος που ενεργείται έχει διπλό περιεχόμενο, αφενός μεν ελέγχεται η αλήθεια και ακρίβεια των δηλούμενων στο ΤΕΥΔ, ήτοι επαληθεύεται εάν κατ' αληθή και ορθή δήλωση του διαγωνιζομένου, αυτός πληρούσε την εκάστοτε απορρέουσα από το σχετικό δικαιολογητικό απαίτηση κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς του, αφετέρου δε ελέγχεται εάν εκ του περιεχομένου των δικαιολογητικών κατακύρωσης που προσκομίζονται αποδεικνύεται και κατά το στάδιο της κατακύρωσης (στάδιο στο οποίο τα εν λόγω δικαιολογητικά προσκομίζονται) η μη συνδρομή των λόγω αποκλεισμού και η πλήρωση των απαιτήσεων των κριτηρίων ποιοτικής

επιλογής. Ειδικά δε για την πλήρωση του κριτηρίου οικονομικής – χρηματοοικονομικής επάρκειας απαιτείται η εγγραφή των ελληνικών εργοληπτικών επιχειρήσεων στο ΜΕΕΠ υπό την έννοια ότι οι εγγεγραμμένες επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα ανώτατα επιτρεπτά όρια ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 20 παρ. 4 του ν. 3669/2008, όπως ισχύει, κριτήριο το οποίο προαποδεικτικά καλύπτεται μέσω της συμπλήρωσης του ΤΕΥΔ, ενώ κατά το στάδιο ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης αποδεικνύεται μέσω της προσκόμισης είτε ενημερότητας πτυχίου εν ισχύ είτε υπεύθυνης δήλωσης του προσωρινού αναδόχου, συνοδευόμενης από πίνακα όλων των υπό εκτέλεση έργων και αναφορά για το ανεκτέλεστο υπόλοιπο ανά έργο και το συνολικό ανεκτέλεστο, για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν ενημερότητα πτυχίου κατά τις κείμενες διατάξεις. Για την πλήρωση του κριτηρίου της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας απαιτείται και πάλι η εγγραφή των ελληνικών εργοληπτικών επιχειρήσεων στο ΜΕΕΠ, υπό την έννοια ότι οι εγγεγραμμένες επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ στην κατηγορία έργου ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ οφείλουν να πληρούν τις απαιτήσεις τεχνικής ικανότητας που ορίζονται στο άρθρο 100 του ν. 3669/2008, ήτοι οι εργοληπτικές επιχειρήσεις της πρώτης τάξης να περιλαμβάνουν στη βασική τους στελέχωση τουλάχιστον δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Α΄ βαθμίδας και έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας ή δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας ή έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Γ΄ βαθμίδας των οικονομικών φορέων. Το εν λόγω κριτήριο προαποδεικτικά καλύπτεται μέσω της συμπλήρωσης του ΤΕΥΔ, ενώ κατά το στάδιο ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης αποδεικνύεται, για τις εγγεγραμμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις στο ΜΕΕΠ, από τη βεβαίωση εγγραφής σε αυτό, η οποία αποτελεί τεκμήριο των πληροφοριών που περιέχει. Τέλος, για την πλήρωση του λόγου αποκλεισμού που σχετίζεται με επιβολή πράξεων προστίμου, οι οικονομικοί φορείς πρέπει προαποδεικτικά να δηλώσουν στο ΤΕΥΔ ότι δεν έχουν επιβληθεί σε βάρος τους, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφοράς: α) τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα

αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 2063/Δ1632/2011 (Β' 266), όπως εκάστοτε ισχύει, ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους, ή ββ) δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν την αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους. Κατά το στάδιο ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης, το προβλεπόμενο αποδεικτικό μέσω για τη μη συνδρομή του λόγου αποκλεισμού είναι το πιστοποιητικό από τη Διεύθυνση Προγραμματισμού και Συντονισμού της Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων, από το οποίο να προκύπτουν οι πράξεις επιβολής προστίμου που έχουν εκδοθεί σε βάρος του οικονομικού φορέα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφοράς.

21. Επειδή, σύμφωνα με την Κατευθυντήρια Οδηγία 23 της ΕΑΑΔΗΣΥ «Ειδικά θέματα συμπλήρωσης του ΤΕΥΔ και του ΕΕΕΣ», οι οικονομικοί φορείς δύνανται, είτε να επεξεργάζονται και να συμπληρώνουν το ήδη διαμορφωμένο και αναρτημένο (σε επεξεργάσιμη μορφή) από την αναθέτουσα αρχή αρχείο, είτε να επεξεργάζονται και να διαμορφώνουν οι ίδιοι εξ αρχής το ΤΕΥΔ, που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα της ΕΑΑΔΗΣΥ σε επεξεργάσιμη μορφή, συμπληρώνοντας τα απαιτούμενα για τη συγκεκριμένη διαδικασία πεδία. Επισημαίνεται περαιτέρω ότι, στις περιπτώσεις μη συμπλήρωσης ή/και μη ορθής συμπλήρωσης ενός ή περισσότερων πεδίων του ΤΕΥΔ, εκ μέρους των οικονομικών φορέων, παρέχεται η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να τους καλούν προκειμένου να παράσχουν σχετικές διευκρινίσεις ή να τα συμπληρώσουν, όπως οποιοδήποτε άλλο υποβληθέν, με την προσφορά τους, έγγραφο ή δικαιολογητικό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 102 του Ν. 4412/2016. Η εν λόγω δυνατότητα παρέχεται ανεξάρτητα από τον τρόπο επεξεργασίας και συμπλήρωσης του ΤΕΥΔ, το οποίο έχει επιλέξει ο οικονομικός φορέας, σύμφωνα με τα ανωτέρω λεχθέντα. Ωστόσο, στις περιπτώσεις που

επίκειται αποκλεισμός προσφέροντα ή υποψηφίου από τη διαδικασία, για λόγους ασάφειας των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς και, κατά συνέπεια, και του ΤΕΥΔ ως τέτοιου, οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να ζητούν διευκρινίσεις από τους οικονομικούς φορείς, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 5 του ως άνω άρθρου. Επειδή, σύμφωνα με πάγια νομολογία, ενόψει της αρχής της τυπικότητας που διέπει τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων, η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να καλεί τους προμηθευτές να συμπληρώσουν τα νομίμως, καταρχήν, υποβληθέντα δικαιολογητικά ή να παρέχουν σχετικές διευκρινίσεις και όχι να αναπληρώσουν μη υποβληθέντα ή μη νομίμως υποβληθέντα δικαιολογητικά (ΣτΕ 2454/09, ΕΑ ΣτΕ 457, 364/09, 738/09, 180/09, 567/08, 3075/08, 307/07, ΔΕφΑθ 271/2011). Ειδικότερα δε, έχει γίνει δεκτό από τη νομολογία ότι παροχή διευκρινίσεων νοείται αποκλειστικά και μόνο όταν γεννάται αμφιβολία ως προς το περιεχόμενο της προσφοράς και όχι όταν αυτό είναι σαφές, δοθέντος ότι στην περίπτωση αυτή θα επρόκειτο για αθέμιτη τροποποίηση του περιεχομένου της προσφοράς των διαγωνιζομένων (ΣτΕ 90/2010).

22. Επειδή, η προσφεύγουσα ατομική επιχείρηση πράγματι έκανε χρήση της δυνατότητας να συμπληρώσει το ΤΕΥΔ, διαμορφώνοντάς το εξ αρχής, χωρίς να υποβάλει με την προσφορά της το προδιαμορφωμένο υπόδειγμα που παρείχε η αναθέτουσα αρχή στους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς. Επειδή, στη συνέχεια, όταν κλήθηκε από την αναθέτουσα αρχή να υποβάλει συμπληρωματικές πληροφορίες, προς αποσαφήνιση ορισμένων πεδίων του ήδη υποβληθέντος ΤΕΥΔ, υπέβαλε συμπληρωματικό ΤΕΥΔ, με το οποίο απάντησε και στα πεδία που είχαν μείνει αναπάντητα ή δεν περιλαμβάνονταν στο αρχικό.

23. Επειδή, όσον αφορά τον πρώτο λόγο, για τον οποίο απορρίφθηκε η προσφορά της προσφεύγουσας ατομικής επιχείρησης, ήτοι την παράλειψή της να απαντήσει στο ΤΕΥΔ στο ειδικό πεδίο του Μέρους III, εάν έχουν επιβληθεί σε βάρος του οικονομικού φορέα, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφοράς: αα) τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του

Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 2063/Δ1632/2011 (Β' 266), όπως εκάστοτε ισχύει, ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους, ή ββ) δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν την αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους, επισημαίνονται τα εξής: α) Η αναθέτουσα αρχή έχει συμπεριλάβει τον συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού στο Κεφάλαιο Β' του Μέρους ΙΙΙ του ΤΕΥΔ, ήτοι στους λόγους που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, ενώ θα έπρεπε να το συμπεριλάβει στο Κεφάλαιο Γ' του Μέρους ΙΙΙ, δηλαδή στους λόγους που σχετίζονται με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικό παράπτωμα και στους οποίους έχει συμπεριληφθεί το γενικό ερώτημα: «*Ο οικονομικός φορέας έχει, εν γνώσει του, αθετήσει τις υποχρεώσεις του στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου;*», όπου η προσφεύγουσα έχει απαντήσει αρνητικά. β) Όπως αναφέρεται και στην Κατευθυντήρια Οδηγία 23, ο συγκεκριμένος υπό όρους υποχρεωτικός λόγος αποκλεισμού εισήχθη ως περ. γ' στην παρ. 2 του άρθρου 73 του Ν. 4412/2016 (τροποποίηση με το άρθρο 39 παρ. 1 του Ν. 4488/2017) για συγκεκριμένες παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως υψηλής ή πολύ υψηλής σπουδαιότητας. γ) Οι συγκεκριμένες παραβάσεις, για τις οποίες προβλέπεται η επιβολή προστίμων, αποτελούν όλες παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας και το γεγονός ότι η προσφεύγουσα έχει απαντήσει αρνητικά στο γενικό ερώτημα περί αθέτησης υποχρεώσεων του (περιβαλλοντικού, κοινωνικού και) εργατικού δικαίου θα πρέπει να συνεκτιμηθεί. Επειδή, κατά συνέπεια, εύλογα η αναθέτουσα αρχή έκρινε αρχικά ότι η παράλειψη συμπλήρωσης του ειδικότερου πεδίου για τις πράξεις επιβολής προστίμου μπορεί να συμπληρωθεί στο πλαίσιο της παροχής διευκρινίσεων του άρθρου 102, καθώς μία τέτοια διευκρίνιση δεν τροποποιεί την ήδη υποβληθείσα προσφορά (όπου δηλώθηκε ότι δεν έχει παραβιαστεί η εργατική νομοθεσία), ούτε εισάγει διακρίσεις έναντι

των άλλων διαγωνιζομένων, ενώ υπό αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, θα επίκειτο αποκλεισμός της προσφοράς. δ) Η προσφεύγουσα ατομική επιχείρηση ανταποκρίθηκε εμπροθέσμως και προσηκόντως στην πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής, αποσαφηνίζοντας ότι δεν της είχαν επιβληθεί τέτοιες πράξεις. ε) Επειδή, τόσο από το συμπληρωματικό ΤΕΥΔ, όσο και από τη συνημμένη στην υπό κρίση Προσφυγή ένορκη βεβαίωση, προκύπτει ότι εν τέλει δεν αποσιωπήθηκε κάποια παράβαση. Επειδή, συμπερασματικά, η αναθέτουσα αρχή δεν έπρεπε να απορρίψει την προσφορά, αλλά να κάνει δεκτές τις υποβληθείσες διευκρινίσεις. Όσον αφορά δε τη γνωμοδότηση της ΜΟΠΑΔΙΣ για το θέμα αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αναφέρει αν έχει ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι έχει απαντηθεί αρνητικά το γενικότερο ερώτημα, που αφορά στην παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας.

24. Επειδή, όσον αφορά τον δεύτερο και τον τρίτο λόγο, για τους οποίους απορρίφθηκε η προσφορά της προσφεύγουσας ατομικής επιχείρησης, ήτοι την παράλειψή της να συμπληρώσει στο ΤΕΥΔ το ειδικό πεδίο του Μέρους IV, που αφορά στο κριτήριο της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και συγκεκριμένα στη δήλωση μη υπέρβασης των ανώτατων επιτρεπτών ορίων ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων καθώς και την παράλειψή της να συμπληρώσει το ειδικό πεδίο του Μέρους IV, που αφορά στο κριτήριο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και συγκεκριμένα στη δήλωση ότι περιλαμβάνει στη βασική της στελέχωση τουλάχιστον δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Α΄ βαθμίδας και έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας ή δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας ή έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Γ΄ βαθμίδας, επισημαίνονται τα εξής: α) Από την επισκόπηση της ηλεκτρονικής προσφοράς της προσφεύγουσας ατομικής επιχείρησης (Α/Α 81808) προκύπτει ότι η τελευταία έχει απαντήσει καταφατικά στο ερώτημα του Μέρους II του ΤΕΥΔ εάν «ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο/Μητρώο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων ή διαθέτει ισοδύναμο πιστοποιητικό (π.χ. βάσει εθνικού συστήματος (προ)επιλογής)», επικαλούμενη - μεταξύ άλλων - την εγγραφή της ατομικής επιχείρησης στο ΜΕΕΠ (ΑΜ 25432) και, ομοίως, έχει απαντήσει καταφατικά στο ερώτημα δ) «Η εγγραφή ή η πιστοποίηση καλύπτει όλα τα απαιτούμενα κριτήρια

επιλογής». β) Στην προκειμένη περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη των όρων της Διακήρυξης, αφενός μεν για την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια των ημεδαπών εργοληπτικών επιχειρήσεων απαιτείται αυτές να είναι εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ και να μην υπερβαίνουν τα ανώτατα επιτρεπτά όρια ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, αφετέρου δε για την τεχνική και επαγγελματική ικανότητά τους, απαιτείται αυτές να είναι εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ και να περιλαμβάνουν στη βασική τους στελέχωση τουλάχιστον δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Α΄ βαθμίδας και έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας ή δύο (2) τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας ή έναν (1) τεχνικό Μ.Ε.Κ. Γ΄ βαθμίδας. γ) Για την απόδειξη των κριτηρίων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, απαιτείται βεβαίωση εγγραφής στο ΜΕΕΠ, η οποία αποτελεί τεκμήριο των πληροφοριών που περιέχει, και περαιτέρω ειδικά για την απόδειξη της μη υπέρβασης των ανώτατων επιτρεπτών ορίων ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, απαιτείται η υποβολή ενημερότητας πτυχίου εν ισχύ ή σχετικής προς τούτου υπεύθυνης δήλωσης. δ) Η προσφεύγουσα ατομική επιχείρηση, δηλώνοντας ήδη στο υπό στοιχείο γ) ερώτημα του Μέρους II του ΤΕΥΔ ότι διαθέτει ως αποδεικτικό για την εγγραφή της στο ΜΕΕΠ την υπ' αριθμ. 659/30.05.2018 Βεβαίωση του ΜΕΕΠ, η οποία θα είναι σε ισχύ έως 14.06.2019, δικαιολογητικό το οποίο κατά τη Διακήρυξη επαρκεί για την πλήρωση της οικονομικής – χρηματοοικονομικής της επάρκειας και της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, ορθώς στο υπό στοιχείο δ) ερώτημα έδωσε καταφατική απάντηση, δηλαδή απάντησε ότι εκ της εγγραφής της στο ΜΕΕΠ καλύπτονται όλα τα απαιτούμενα κριτήρια επιλογής, και κατά συνέπεια δεν συμπλήρωσε περαιτέρω τα πεδία Β και Γ του Μέρους IV του εντύπου, τα οποία αφορούν σε τυχόν λοιπές οικονομικές – χρηματοοικονομικές καθώς και τεχνικές-επαγγελματικές απαιτήσεις, ήτοι σε αυτές που δεν καλύπτονται εκ των αναφερόμενων στο υπό στοιχείο γ) πεδίο δικαιολογητικών για την πλήρωση του ζητούμενου κριτηρίου επιλογής. Επειδή, περαιτέρω, έχει κριθεί (ΣΤΕ 3794/2010) ότι η δήλωση θεωρείται ψευδής και συνεπάγεται τον αποκλεισμό του δηλούντος μόνον εφόσον αφορά στην απόκρυψη σημαντικών πληροφοριών, οι οποίες στη

συγκεκριμένη περίπτωση θα αφορούσαν στην αποσιώπηση ανεκτελέστου υπολοίπου συμβάσεως που θα υπερέβαινε το ανώτατο όριο ανεκτελέστου για τη συγκεκριμένη κατηγορία ΜΕΕΠ, στην οποία κατατάσσεται ο συμμετέχων στη διαγωνιστική διαδικασία, ή αποσιώπηση ελλείψεων στη βασική της στελέχωση, γεγονότα που δεν συντρέχουν εν προκειμένω. Επειδή, η διατύπωση του διαμορφωθέντος ΤΕΥΔ εκ μέρους της αναθέτουσας, όπως αυτό τέθηκε στη διάθεση των ενδιαφερόμενων να μετάσχουν στον διαγωνισμό οικονομικών φορέων, ως προς το επίμαχο Μέρος IV: Κριτήρια επιλογής, υπό Β: Οικονομική και χρηματοδοτική επάρκεια και Γ: Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, τελούσε σε σχέση ειδικού προς γενικό, αντιπαραβάλλοντάς το με την αντίστοιχη διατύπωση που περιλήφθηκε στο υποβληθέν από την προσφεύγουσα ΤΕΥΔ, η οποία αρκέστηκε στη γενική απάντηση «ΝΑΙ» όσον αφορά στην ικανοποίηση όλων των κριτηρίων επιλογής για τον εν λόγω διαγωνισμό (ΑΕΠΠ 575/2018, 865/2018). Μια τέτοια όμως δήλωση, καίτοι θα μπορούσε να θεωρηθεί γενική, δεν αποκλείεται να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω διευκρινίσεως, όπως άλλωστε συνέβη εν προκειμένω, όταν η αναθέτουσα αρχή κάλεσε τους συμμετέχοντες που είχαν ελλείψεις στη συμπλήρωση του ΤΕΥΔ, να υποβάλουν συμπληρωματικά στοιχεία. Επειδή, τα εν λόγω στοιχεία ουδόλως τροποποιούν την υποβληθείσα προσφορά κατά τρόπο ουσιώδη, ούτε δημιουργούν πλεονέκτημα έναντι των λοιπών συνδιαγωνιζομένων, αλλά αποσαφηνίζουν την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής εκ μέρους της προσφεύγουσας και μάλιστα σε περίπτωση κατά την οποία επίκειται αποκλεισμός της προσφοράς. Επειδή, όσον αφορά την επικαλούμενη από την αναθέτουσα αρχή γνωμοδότηση της ΜΟΠΑΔΙΣ, επισημαίνεται ότι αναφέρει την παράλειψη αναφοράς του ανεκτέλεστου του εργολαβικού υπολοίπου στο ΤΕΥΔ, χωρίς όμως να συνεκτιμήσει το γεγονός ότι στο Μέρος II του ΤΕΥΔ αναφέρθηκε η εγγραφή στο ΜΕΕΠ και δηλώθηκε η πλήρωση του συνόλου των κριτηρίων επιλογής. Τέλος, όσον αφορά τον ισχυρισμό της παρεμβαίνουσας ότι η συμπλήρωση του πεδίου «α: Γενική ένδειξη για όλα τα κριτήρια επιλογής» αντικαθιστά την ανάγκη συμπλήρωσης των ειδικότερων τμημάτων του Μέρους IV του ΤΕΥΔ, μόνο στην περίπτωση που η δυνατότητα αυτή προβλέπεται ρητά στη Διακήρυξη, θα

πρέπει να σημειωθεί ότι σε κάθε περίπτωση στο ΤΕΥΔ έχει δηλωθεί η πλήρωση του ουσιαστικού κριτηρίου για την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, που είναι η εγγραφή στο ΜΕΕΠ.

25. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη Προδικαστική Προσφυγή και να απορριφθεί η ασκηθείσα Παρέμβαση.

26. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, πρέπει να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα (άρθρο 363 παρ. 5 του Ν. 4412/2016).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την Προδικαστική Προσφυγή.

Απορρίπτει την ασκηθείσα Παρέμβαση.

Ακυρώνει την υπ' αριθμ. 145/31.08.2018 απόφαση της αναθέτουσας αρχής, κατά το μέρος που απέρριψε την προσφορά της προσφεύγουσας.

Ορίζει την επιστροφή του παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 08.10.2018 και εκδόθηκε στις 24.10.2018 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Κουρή Σταυρούλα

Μανώλογλου Μαρία